

התנועות הלאומיות – גורמים מעכבים וגורמים מסייעים

הדף הזה מסכם את כל הנושא במילים פשוטות. קוראים לאט, חלק אחר חלק. אחרי כל חלק עוצרים ומספרים לעצמכם מה למדנו.

מקור - התפתחות היישוב היהודי בארץ-ישראל בשנים 1882-1914

- 1 מקור - התפתחות היישוב היהודי בארץ-ישראל בשנים 1882-1914** — שיטת הפקידות כרסמה בחזון הלאומי של "היהודי החדש" האיכרים שהיו עצמאיים נהיו תלויים לחלוטין בהחלטות של פקדי הברון, ונהפכו לנתמכים חסרי יוזמה ומוטיבציה. אדמות מושבות הברון הפכו מנחלה של המתיישבים לנחלה בבעלות הברון, לרכוש של נדבן. הברון לא הצליח לקדם את היישוב לעצמאות כלכלית. חלק ניכר מן ההשקעות הכלכליות שלו במפעלים לא נשא פירות. מפעל המשי ומפעל הבשמים התמוטטו וגם תעשיית היין לא הניבה רווחים 2 ב. הפעולות של אליעזר בן יהודה לביסוס השפה העברית פרסם מאמרים בעברית בעיתונות שהודפסה בארץ; השתתף בהקמת ועד לשון העברית; ייסד עיתון בעברית ("הצבי"); חידש מילים עבריות רבות; פרסם את המילון העברי הראשון
- 2 מקור - התפתחות היישוב היהודי בארץ-ישראל בשנים 1882-1914 - המשך** — כיצד סייעו פעולות אלה לטיפול הלאומיות היהודית היהודים דיברו בשפות שונות. לפעולות של אליעזר בן יהודה הייתה תרומה חשובה להחייאת העברית, ולגיבוש העם היהודי סביב שפה אחת. העברית נהפכה לשפה הלאומית של היישוב היהודי המתפתח בארץ-ישראל ושל התנועה הציונית 2 הוועד הפועל הערבי (מברק ללורד בלפור, 1925) "מדיניות הכרזת בלפור היא מוות לאומה הערבית". (דאר היום, 27 בפברואר, 1925) ה' ברקוביץ, מ' סניור, מ' יסטרוב (הצהרה שניתנה לנשיא ארצות הברית וילסון, 1919): "לדעתנו חשד לנאמנות כפולה משתמע בהכרח [...] מהקמת מדינה ריבונית ליהודים בארץ-ישראל".
- 3 מקור - התפתחות היישוב היהודי בארץ-ישראל בשנים 1882-1914 - המשך** — M. Jastrow, Zionism and the (Future of Palestine, The Macmillan Company, 1919, p. 154) * מחברי הצהרה זו הם אישים יהודים אמריקנים אנטי ציונים. בחר בשתיים מן התגובות, והסבר לאילו מן הדברים הנאמרים בהצהרת בלפור מתייחסת כל אחת מן התגובות שבחרת. (8 נקודות) 2 ב. לאילו מן הדברים הנאמרים בהצהרת בלפור מתייחסות התגובות תגובת דוד בן גוריון רואה בהצהרה נס
- 4 מקור - התפתחות היישוב היהודי בארץ-ישראל בשנים 1882-1914 - המשך** — בהצהרה נאמר "ממשלת הוד מלכותו רואה [...] העם היהודי". לראשונה מעצמה מרכזית בעולם, בריטניה, מכירה ביהודים כלאום ומכריזה על כך באופן רשמי 2 חוסר סימטריה במונחים "עם יהודי" לעומת "העדות הלא יהודיות הקיימות בארץ-ישראל". היהודים הם עם והערבים מוזכרים רק כחלק מן "העדות הלא יהודיות". הצהרה על תמיכה פעילה ב"ייסוד בית לאומי לעם היהודי" ועל "תעשה את מיטב מאמציה למען מטרה זו" לעומת, אי-פגיעה בזכויות אזרחיות ודתיות של שאר האוכלוסייה בארץ-ישראל ובכללה הרוב הערבי. תגובת ה' ברקוביץ, מ' סניור, מ' יסטרוב
- 5 היישוב במלחמת העולם הראשונה: מחלוקת על ניל"י** — הרקע ארץ-ישראל נשלטת בידי האימפריה העות'מאנית. חברי ניל"י מסייעים בריגול לצבא הבריטי, שרבים מצפים לו כ"גואל ומשחרר". השלטון העות'מאני

מתחקה אחרי המרגלים. ביישוב מתלחשים: להסגיר אותם או לא? (מקור: הסופר משה סמילנסקי, זכרונות).

6 ניל"י: שתי עמדות ביישוב — אסור להסגיר, או להסגיר אסור להסגיר: הסגרת יהודים לשלטון זר אינה מוסרית, פירושה דין מוות, החברים מסייעים לשחרור הארץ, והכסף שהביאו הגיע לוועדי הסיוע. צריך להסגיר: חשש מנקמה קשה (כמו הטבח בארמנים) שתאיים על קיום היישוב, ופגיעה בשמו הטוב ובקו הניטרלי של התנועה הציונית.

התנועות הלאומיות והתנועה הציונית - גורמים לצמיחה ומנהיגות

7 התנועות הלאומיות והתנועה הציונית - גורמים לצמיחה ומנהיגות — התפתחויות טכנולוגיות התחבורה, הדפוס ואמצעי התקשורת שאפשרו להפיץ במהירות רעיונות ולגייס את ההמונים לתנועה הלאומית. תהליכים חברתיים בעקבות המהפכה התעשייתית שהביאו לתמורות כגון תהליכי חילון ואובדן זהות לאומית מלכדת. הלאומיות סיפקה מענה חלופי לצורך בשייכות ובסולידריות והעניקה זהות משותפת וביטחון. השפעת תנועות לאומיות אחרות. שקיעת האימפריה העותמאנית (גורם משותף לתנועה הלאומית היוונית ולתנועה הציונית)

פעילות התנועות הלאומיות, גורמים מסייעים וגורמים מעכבים

8 פעילות התנועות הלאומיות, גורמים מסייעים וגורמים מעכבים — מצב מדיני שלטון זר חזק, התנגדות או היעדר תמיכה של השלטון המקומי. פיגור במודרניזציה ובתעשייה באזורים שבהן פעלה התנועה. התנגדות לתנועה הלאומית מצד כוחות שמרניים שביקשו לשמור על הסדר הקיים: שליטים, הכנסייה הקתולית 2 פיצול חברתי, מדיני ותרבותי פיצול רב אילץ את התנועה להשקיע מאמצים רבים בגיבוש תרבות לאומית אחידה ובפיתוח תודעה לאומית בקרב קבוצות שונות בעם

9 פעילות התנועות הלאומיות, גורמים מסייעים וגורמים מעכבים - המשך — קשיי הסתגלות לתנאים שלא הורגלו בהם אקלים שונה, מחלת הקדחת. השלטונות העות'מאניים הגבילו רכישת קרקעות. סכסוכים פנימיים בין המתיישבים, העימות האידאולוגי בין הפועלים ובין האיכרים. בעיות ביטחון — גנבות והתנכלויות של הבדואים. קשיים שנבעו משיטת האפוטרופסות 3 א. בחר בתנועה לאומית שפעלה באחת מן הארצות האלה יוון, פולין, איטליה, גרמניה

10 פעילות התנועות הלאומיות, גורמים מסייעים וגורמים מעכבים - המשך — גורמים שערכו התנגדות ראשי הכנסייה האורתודוקסית ביוון; עוצמתה של האימפריה העות'מאנית; סיוע של מצרים (מוחמד עלי) לטורקים 2 ייסוד הקונגרסים הציוניים וכינוסם יצירת נציגות פוליטית יהודית (ציונית, במה להפצת הרעיון הציוני ולקביעת מדיניות, יצירת מסגרת לפעילות ציונית) 3 תוכנית באזל קביעת תוכנית יעד לתנועה הציונית

מה שואלים בבגרות על הנושא הזה?

- ביסוס הטענה בציטוט או התייחסות ישירה לקטע
- השוואה: דמיון והבדל בין מושגים או גישות
- נימוק עמדה באמצעות מושגים מקצועיים
- מקור - התפתחות היישוב היהודי בארץ־ישראל בשנים 1882-1914
- התנועות הלאומיות והתנועה הציונית - גורמים לצמיחה ומנהיגות
- פעילות התנועות הלאומיות, גורמים מסייעים וגורמים מעכבים

טעויות נפוצות — תזכורת אחרונה:

- מציינים את המושג בלי להציג אותו - ציון בלבד לא מספיק.
- שוכחים לקשר את ההסבר לקטע עצמו - חובה ציטוט או התייחסות ישירה לקטע.
- כותבים תשובה כללית בלי המושגים המקצועיים מהמחווין.

מבוסס על חומרי עמוד הנושא באתר ועל מוקדי הלימוד של משרד החינוך (תכנית אשנב). חומר לתרגול ולחזרה עצמית.